

18.11.2020

Icke-officiell översättning

Möte mellan Finlands, Norges och Sveriges ministrar med ansvar för samefrågor och Sametingens ordförande

Punkt: 1. Fortsatt behandling av den nordiska samekonventionen, anförande av ordförande Tuomas Aslak Juuso, Sametinget

Ärade ministrar och Sametingens ordförande! Jag är glad över att den nordiska samekonventionen har tagits upp till diskussion på vårt möte i dag eftersom det är mycket viktigt att främja konventionen. Vi har gjort grundläggande arbete och fört förhandlingar, men i vissa punkter behöver vi ytterligare åtgärder för att nå ett slutresultat som är godtagbart för alla förhandlingsparter.

Såsom det framförs i det samiska parlamentariska rådets brev av den 7 juni 2018 till de tre ländernas regeringar innehåller den paraferade avtalstexten till den nordiska samekonventionen enligt Sametingets syn fortfarande viktiga ändringsbehov samt oklara och mångtydiga punkter.

Särskilt kapitel 10 i inledningen i utkastet till konventionen ses som problematiskt eftersom det enligt expertutlåtanden kan tolkas så att staten i sista hand kan besluta vem som har rösträtt vid val till Sametingen. Enligt den internationella rättens handlingar, såsom konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (MP-konventionen) och FN:s deklaration om urfolkens rättigheter, ska samerna dock ha självbestämmanderätt i sådana frågor.

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter uttryckte den 1 februari 2019 sin åsikt om samernas rättigheter, särskilt i de processer som påverkar just självbestämmanderätten. Kommittén för mänskliga rättigheter gav två avgöranden som tar ställning till att valet till sametinget är en del av processen för att tillgodose självbestämmanderätten och en viktig aspekt för att bevara samernas livskraft och välfärd. Kommittén ansåg att situationen i Finland där högsta förvaltningsdomstolen i strid med Sametingets valnämnds och styrelses ståndpunkt har godkänt personer i Sametingets vallängd utifrån en helhetsbedömning, kränker artikel 25 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter både var för sig och tillsammans med artikel 27 och tolkat i ljuset av artikel 1.¹

Kommittén konstaterar också att syftet med *artikel 27 i MP-konventionen, tolkat i ljuset av FN:s deklaration om urfolkens rättigheter och artikel 1 i konventionen, är att skydda ursprungsfolkens oöverlåtbara rättighet att "fritt bestämma sin politiska status och att fritt få driva sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling."*^{2,3}

När det gäller deklarationen om urfolkens rättigheter hänvisar kommittén bland annat till artikel 33: *"urfolken har rätt att bestämma sin egen identitet eller tillhörighet i enlighet med sina sedvänjor och*

---

¹CCPR/C/124/D/2668/2015, 6.11, s. 12.

²Artikel 3 i FN:s deklaration om urfolkens rättigheter

³CCPR/C/124/D/2668/2015, 6.8, s. 10. Artiklarna 3 och 4 i FN:s deklaration om urfolkens rättigheter

Se även allmänna kommentaren nr 12, artikel 1 (självbestämmanderätt) (1984), punkt 2.

SAMETINGET

traditioner (...) samt rätt att enligt sina egna förfaranden bestämma formerna för sina institutioner och vilka som får tillhöra dem” samt till artikel 8.1: ”urfolk och urfolksindivider har rätt att inte underkastas tvångsassimilering eller utplåning av sin kultur.”⁴

I egenskap av ordförande i Sametinget i Finland hoppas jag att vi i nära samarbete fortsätter att arbeta vidare med den nordiska samekonventionen så att oklarheterna i utkastet till konventionen rättas till så att vi alla kan enas om den nordiska samekonventionen och nå ett genuint samförstånd för vilket vi redan nu har arbetat i tusentals timmar. Vi befinner oss i en ny situation, särskilt efter människorättskommitténs avgöranden, vilket kräver att vi alla ser över innehållet i vårt konventionsutkast i ett nytt ljus.

---

⁴CCPR/C/124/D/2668/2015, 6.6, s. 10.